

חודש
התקומה

בכל דור

מסכת עצמאות
בצל מלחמה

כלי למפקד

בית יצוד
לבניין הרוח
חיל החינוך והנוער

מבצע "שאגת הארי" | יום העצמאות תשפ"ו
הפצה פנימית בצה"ל בלבד

על החוברת

"אנחנו מגיעים לחודש הזה בשעת מלחמה. חוצי גב"ל. בעיצומו של מאבק. פסח. שואה. זיכרון. עצמאות. אחדות. ירושלים. יום הקמת צה"ל.

בכל דור ודור חייב אדם לראות עצמו; כאילו הוא יצא ממצרים, כאילו הוא הקים מדינה. ואני לא בטוח שיהיה לנו קשה לדמיין. אפשר בתור התחלה להסתכל במראה. אנחנו מקימים כאן צבא כבר שנתיים וחצי, ונאבקים על זכותנו להתקיים. "הקמנו מדינה. יותר לא נוכל להקים מדינה", אמרה פעם שרת החינוך יולי טמיר, ביום העצמאות ה-60. אבל אולי אנחנו יכולים להקים מדינה "בכל דור ודור", כמו יציאת מצרים.

מתוך: אגרת קצין חינוך ונוער ראשי לחודש התקומה

החוברת שלפניכם נועדה להוות כלי עבודה, המפקדים, כדי לקיים שיחה משמעותית עם פקודיכם סביב ציון יום העצמאות ה-78.

החוברת מחולקת לשערים נושאים שונים, שבכל אחד מהם תוכלו למצוא קטעי קריאה ומספר שאלות לדיון על מנת לפתוח שיחה שמחזקת את צדקת הדרך ואת החיבור למדינה ולארץ.

דגשים לפתיחת מפקד

מדינת ישראל היא הגשמת חזון הדורות להקמת **מדינה ריבונית בארץ ישראל**. כמשרתים בצה"ל משימתנו היא להבטיח את בטחונה וחוסנה של מדינתנו.

בבסיסו של הרעיון הציוני עומדת **הקריאה לעשיית מעשה** והוא מדגיש את השליחות של כל אחד ואחד למען הרעיון המכונן של חירות העם בארצו.

לאורך השנתיים וחצי האחרונות הוכיחו **חיילי ומפקדי צה"ל, בסדיר ובמילואים, את דבקותם במטרה זו** ופעלו בכל רחבי המזרח התיכון למול איומים קרובים ורחוקים ותוך הישגים יוצאי דופן.

חירותה של מדינת ישראל קשורה קשר עז בזיכרון **חללי צה"ל. נפעל לאור מורשתם של הנופלים** ומתוך מחויבות למלא את שליחותנו ולהגן על עצמאותה וריבונותה של המדינה.

ביום העצמאות אנחנו חוגגים את הישגיה של מדינת ישראל - נהיה גאים בהישגינו הרבים ובתרומתנו לעולם, ונמשיך לפעול למימוש חזוננו להיות לחברת מופת.

מזכרון לעצמאות

עין במר בוכה ולב שמח

לְכָל זְמַן וְעַת לְכָל חֶפֶץ תַּחַת הַשָּׁמַיִם:
עַת לְלֹדֶת וְעַת לָמוֹת עַת לְטַעַת וְעַת לְעַקּוֹר נְטוּעַ:
עַת לְהַרוֹג וְעַת לְרַפּוֹא עַת לְפָרוֹץ וְעַת לְבָנוֹת:
עַת לְבָכוֹת וְעַת לְשָׁחוֹק עַת סִפּוֹד וְעַת רִקּוֹד:
עַת לְהַשְׁלִיךְ אֲבָנִים וְעַת כְּנוֹס אֲבָנִים עַת לְחַבּוֹק וְעַת לְרַחֵק מִחֶבֶק:
עַת לְבַקֵּשׁ וְעַת לְאַבֵּד עַת לְשָׁמּוֹר וְעַת לְהַשְׁלִיךְ:
עַת לְקַרֹּעַ וְעַת לְתַפּוֹר עַת לְחַשׂוֹת וְעַת לְדַבֵּר:
עַת לְאַהֲבֹב וְעַת לְשֹׂנֵא עַת מְלַחֲמָה וְעַת שְׁלוֹם:

החיבור בין יום הזיכרון ליום העצמאות הוא אחד הסמלים הבולטים של לוח השנה הישראלי. ימים אלו מדגישים את המחיר הכבד של הקמת המדינה והמשך המאבק על עצמאותה וביטחונה ושזורים יחד שמחה עם צער, חורבן עם גבורה, סיפור פרטי עם סיפור לאומי.

פותחים לשיחה

מה המשמעות של החיבור בין יום הזיכרון ליום העצמאות בעבורכם?
חשבו על רגעי מעבר נוספים בחייכם האישיים ובחיי היחידה.
מה עוזר לכם להתמודד עם רגעי מעבר?

לפני כרך: נת פנ סנו

אנו מכריזים בזאת

על הקמת מדינה יהודית בארץ ישראל

מגילת העצמאות - קטעים נבחרים

בארץ-ישראל קם העם היהודי, בה עוצבה דמותו הרוחנית, הדתית והמדינית, בה חי חיי קוממיות ממלכתית, בה יצר נכסי תרבות לאומיים וכלל-אנושיים והוריש לעולם כולו את ספר הספרים הנצחי.

לאחר שהוגלה העם מארצו בכוח הזרוע **שמר לה אמונים בכל ארצות פזוריו**, ולא חדל מתפילה ומתקוה לשוב לארצו ולחדש בתוכה את חירותו המדינית.

מתוך קשר היסטורי ומסורתי זה **חתרו היהודים בכל דור לשוב ולהאחז במולדתם העתיקה**; ובדורות האחרונים שבו לארצם בהמונים, וחלוצים, מעפילים ומגינים **הפריחו נשמות, החיו שפתם העברית, בנו כפרים וערים, והקימו ישוב גדל והולך השליט על משקו ותרבותו, שוחר שלום ומגן על עצמו, מביא ברכת הקידמה לכל תושבי הארץ ונושא נפשו לעצמאות ממלכתית.**

...

זוהי זכותו הטבעית של העם היהודי להיות ככל עם ועם עומד ברשות עצמו במדינתו הריבונית.

...

לפיכך נתכנסנו, אנו חברי מועצת העם, נציגי הישוב העברי והתנועה הציונית, ביום סיום המנדט הבריטי על ארץ-ישראל, ובתוקף זכותנו הטבעית וההיסטורית ועל יסוד החלטת עצרת האומות המאוחדות **אנו מכריזים בזאת על הקמת מדינה יהודית בארץ ישראל, היא מדינת ישראל.**

מדינת ישראל תהא פתוחה לעליה יהודית ולקיבוץ גלויות; תשקוד על פיתוח הארץ לטובת כל תושביה; **תהא מושתתה על יסודות החירות, הצדק והשלום לאור חזונם של נביאי ישראל**; תקיים שיוון זכויות חברתי ומדיני גמור לכל אזרחיה בלי הבדל דת, גזע ומין; תבטיח חופש דת, מצפון, לשון, חינוך ותרבות; תשמור על המקומות הקדושים של כל הדתות; ותהיה נאמנה לעקרונותיה של מגילת האומות המאוחדות.

...

אנו מושיטים יד שלום ושכנות טובה לכל המדינות השכנות ועמיהן, וקוראים להם לשיתוף פעולה ועזרה הדדית עם העם העברי העצמאי בארצו. מדינת ישראל מוכנה לתרום חלקה במאמץ משותף לקידמת המזרח התיכון כולו.

אנו קוראים אל העם היהודי בכל התפוצות להתלכד סביב הישוב בעליה ובבנין ולעמוד לימינו במערכה הגדולה על הגשמת שאיפת הזרות לגאולת ישראל.

מתוך בטחון בצור ישראל הננו חותמים בחתימת ידינו לעדות על הכרזה זו, במושב מועצת המדינה הזמנית, על אדמת המולדת, בעיר תל-אביב, היום הזה, ערב שבת, ה' אייר תש"ח, 14 במאי 1948.

"בארבע אחר הצהריים הוכרזה העצמאות היהודית והוקמה המדינה. גורלה בידי כוחות הביטחון."

מתוך יומנו של דוד בן גוריון

קוֹמְמִיּוֹת

בארץ-ישראל קם העם היהודי, בה
עוצבה דמותו הרוחנית, הדתית
והמדינית, בה חי חיי **קוממיות**
ממלכתית, בה יצר נכסי תרבות
לאומיים וכלל-אנושיים והוריש לעולם
כולו את ספר הספרים הנצחי.

“ אֲנִי ה' אֱלֹהֵיכֶם אֲשֶׁר הוֹצֵאתִי אֶתְכֶם מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם
מֵהֵיית לָהֶם עֲבָדִים וְאֲשֶׁבֵר מִטַּת עַלְכֶם וְאוֹלֶךְ אֶתְכֶם
קוֹמְמִיּוֹת ”

ויקרא

פרק כ"ו, פסוק י"ג

בפרק נו, פסוק יג, בספר ויקרא מופיעה מילה ייחודית: "אֲנִי ה' אֱלֹהֵיכֶם אֲשֶׁר הוֹצֵאתִי אֶתְכֶם מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם מֵהֵיטֵל לָהֶם עֲבָדִים וְאֲשֶׁר מִטֹּט עֲלֵיכֶם וְאוֹלָךְ אֶתְכֶם **קוֹמְמִיּוֹת**". המילה 'קוממיות' אינה מופיעה בשום מקום אחר במקרא, ועל כן פירושה נשען על מסורת בלבד.

יש המפרשים אותה כמקבילה לחירות ויש הסוברים כי הכוונה היא לקומה זקופה.

לקראת הקמת מדינת ישראל ניסה **דוד בן גוריון** להכניס את ה"קוממיות" לז'רגון העברי המתהווה. שני הפירושים שהוזכרו: "חירות" ו"קומה זקופה" תאמו את המסר שהוא ניסה להעביר על **עם שפוף שיוצא לדרך חדשה-ישנה, דרך של חירות וזקיפות קומה.**

בהמשך, ניסה בן גוריון לבסס את הכינוי "מלחמת הקוממיות" ביחס למלחמת העצמאות הישראלית ובכך להגדירה כמלחמה שנועדה לשחרר את העם היהודי ולאפשר לו לזקוף את קומתו.

"האחריות לגורלינו היא בראש ובראשונה בידינו, באומץ הלב, ביוזמה, בלכידות ובנכונות להיאבק על זכותנו לחיות כאן בחירות ובשלום.

חיילי ומפקדי צה"ל, פקודי, אני סומך עליכם, על רוח לחימה והגבורה הציונית המפעמת בכם, שאו עמכם את חזון אבותינו, רוח החלוצים הציונים בוני ארצנו, ורוח חיילינו ומפקדינו שנפלו בגבורה למען הגנת העם והארץ הזאת. צאו למשימותיכם, כבני-רשף יגביהו וכרומח חד אל תוך אדמת אויב. מדינה שלמה מאחוריכם – עד לניצחון".

הרמטכ"ל, רא"ל אייל זמיר

פותחים לשיחה

הטקסט מציג שני פירושים למילה "קוממיות" – חירות (חופש פיזי) וקומה זקופה (תודעה וגאווה). האם לאורך המלחמה חשתם כך? שתפו ברגע של "קוממיות" מבחינתכם.

ארץ

לאחר שהוגלה העם מארצו בכוח
הזרוע שמר לה אמונים בכל ארצות
פזוריו, ולא חדל מתפילה ומתקוה
לשוב **לארצו** ולחדש בתוכה את
חירותו המדינית.

“ וַיֹּאמְרוּ אֶל כָּל עֵדֶת בְּנֵי
יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר הָאָרֶץ אֲשֶׁר
עָבְרָנוּ בָּהּ לְתוֹר אֶתָּה טוֹבָה
הָאָרֶץ מְאֹד מְאֹד ”

במדבר

פרק י"ד, פסוק ז'

ארץ אהובה שלי
תרימי את הראש
ואל תיבהלי מכל מי שצועק
שמגיע רק לדרוש
לבשי צבעים של קיץ
תנגבי את הדמעות
את כל מה שהרסו בך
את יכולה עכשיו לבנות.

ארץ חזקה שלי
זה פשוט כל כך כואב
איך כל דמעה של ילד
קורעת את הלב
ותפילה שקטה של של אמא
עוד רגע ונגמר
הכל בחוץ בוער
אבל אנחנו חזקים מכל דבר

ארץ קטנטנה שלי
ממה את כבר דואגת
לא ניתן לאף אחד לפגוע
בפלאים שאת שומרת
תרימי את הראש
תראי אנחנו פה איתך
ארץ אהובה שלי
מול כל הסכנות
אני נשבעתי לך

ארץ אהובה שלי |

נכתב ע"י מיכל פנחסי
חיילת בפיקוד הצפון

פותחים לשיחה

שתפו- מתי וכיצד הגיעו
הזרות הקודמים
במשפחה ארצה?

ספרו על זיכרון ילדות
אישי, מהילדות במרחבי
הארץ.

אם הייתי יכול עכשיו
לשבת לכוס קפה, במקום
אהוב בארץ-
איפה הייתי בוחר?

מה משאיר אותנו פה על
אף הקשיים?

ארץ שנאהב

היא לנו אם ואב

ארץ של העם

ארץ לעולם

ארץ בה נולדנו

ארץ בה נחיה

יהיה מה שיהיה

שייקה פייקוב | 1976

"במקום בו תחרש

המחרשה היהודית את

התלם האחרון שם יעבור

נבולנו"

יוסף טרומפלדור | 1916

"אני לא רוצה לעזוב. כי

הקמנו פה גן פורח. כי **בית**

לא עוזבים.

לחיילים אני אומר - תראו

אותנו, תחשבו שבכל ישוב יש

חיים שלמים, ילדים,

משפחות.

תשמרו עלינו - תהיו שותפים

שלנו."

מיכאל סבג, תושב דישון | 2026

"הסיפור הציוני, הביטחוני,

התלם האחרון, החקלאות,

הקרקע, זה עדיין פה.

במציאות הזו אני בוחרת

באתגר שמגדיר את מי שאני

רוצה להיות בתור בן אדם -

חלוצה, מחזיקת קו, ציונית."

ליאת כהן רביב, תושבת מטולה |

2026

**"כל מקום שאני הולך,
אני הולך לארץ
ישראל"**

רבי נחמן מברסלב

בְּיַת

זכות זו הוכרה בהצהרת בלפור מיום ב'
בנובמבר 1917 ואושרה במנדט מטעם
חבר הלאומים, אשר נתן במיוחד תוקף
בין-לאומי לקשר ההיסטורי שבין העם
היהודי לבין ארץ-ישראל ולזכות העם
היהודי להקים מחדש את **ביתו**
הלאומי.

נלצט סוטמט ענדליך, ברידה ממטוס האלד
חטופים ממלחמת יום הכיפורים שבסוף מוסטעטן מיט זעלענע סאפוטא

משפחות חטופים וישראלים רבים מרעים בקבלת הפנים של חטופי
מבצע אנטבה שחוזרים לארץ.

וּפְדוּיֵי יְהוּדָה יִשׁוּבוּן וּבְאוּ צִיּוֹן בְּרִנָּה וְשִׂמְחַת עוֹלָם עַל
רֵאשִׁים שָׁשׂוֹן וְשִׂמְחָה יִשְׁיִגּוּן נְסוּ יָגוֹן וְאַנְחָה.

ישעיהו

יוסף גרוף, אחד משלושת החיילים ששוחררו בעסקת ג'יבריל מתאחד מחדש עם בני משפחתו עם הגעתו
לבסיס חיל האוויר בישראל.

" עמדתי שם, בחיוך, במילה, ולעיתים גם במגע עדין.

הרגשתי שאני שליחה של חיל הרפואה, של הצבא, ושל עם שלם שמחכה להם באהבה ובתקווה ואומר להם:

'ברוכים השבים'

רס"ן במיל' ד"ר יעל שובל צוקרמן | קב"נית

פותחים לשיחה

שיבת החטופים הייתה שיבה לבית האישי אבל גם לבית לאומי.

מה המשמעות של "להגן על הבית" מבחינתכם?

ברמה האישית והלאומית גם יחד...

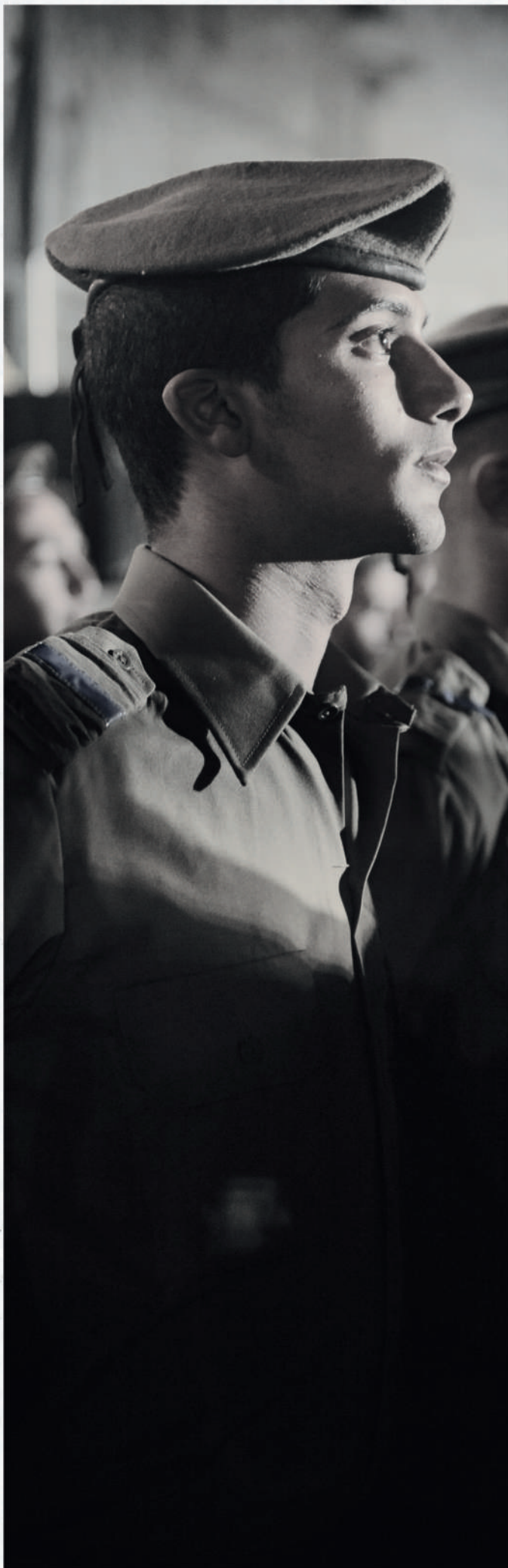

"זכינו לקחת חלק ברגע שנקווה שלא יהיה שני לו - רגע של חיים, של תקווה ושל אנושיות במובן העמוק ביותר.

הרגע שבו החטופים חזרו הביתה והוכיחו את המילים **'לא תנצחו אותי, אותי לא מנצחים'**, המבטים שנפגשו, הנשימות שנעתקו, והתחושה שבלב - זו תחושת שליחות שלא ניתנת לתיאור במילים"

אל"ם מאיר אזולאי | מפקד המשימה הלוגיסטית

הנני נשבע(ת) ומתחייב(ת)
בהן צדקי לשמור אמונים
למדינת ישראל, לחוקיה
ולשלטונותיה המוסמכים,
לקבל על עצמי ללא תנאי
וללא סייג עול משמעתו של
צבא ההגנה לישראל, לציית
לכל הפקודות וההוראות
הניתנות על ידי המפקדים
המוסמכים ולהקדיש כל
כוחותיי ואף להקריב את חיי
להגנת המולדת ולחירות
ישראל.

הַתְּקוּהָה

כָּל עוֹד בְּלִבְּב פְּנִימָה
נִפְּשׁ יְהוּדֵי הוֹמִיָּה
וּלְפָאֲתֵי מִזְרַח קְדִימָה
עַיִן לְצִיּוֹן צוֹפִיָּה

עוֹד לֹא אֲבָדָה תְּקוּתָנוּ
הַתְּקוּהָה בֵּת שְׁנוֹת אֲלֵפִים
לְהִיּוֹת עִם חִפְּשֵׁי בְּאֲרָצֵנוּ
אֲרָץ צִיּוֹן וִירוּשָׁלַיִם

